

ОСОБЛИВОСТІ ВЕКСЕЛЬНОГО ОБЛІКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

асп. Шишова Ю. Г., студент гр.М-91 Кліпківа Д.

В сучасних умовах господарювання для більшості українських підприємств особливої актуальності набувають питання, пов'язані із зростанням сум дебіторської та кредиторської заборгованості. Одним із альтернативних варіантів вирішення зазначеної проблеми є використання векселів, які здатні сприяти підвищенню вартості фірми за рахунок зменшення обсягів простроченої та зростання оборотності дебіторсько-кредиторської заборгованості. Відповідно до потреб підприємства існує можливість пролонгації векселя. Крім того, векселі можуть стати альтернативним джерелом залучення інвестиційних ресурсів та невід'ємним елементом в господарській діяльності підприємств різних форм власності. Тому вирішення питання щодо використання векселів в господарчому обігу підприємств при розрахунках з контрагентами потребують детального розгляду.

Найбільш ґрунтовно проблеми відновлення вексельного обігу в Україні досліджено у працях А.В. Демківського, Ю.М. Лисенкова, Ю.М. Мороза, Б.С. Юровського. Названі вчені пропонують механізми удосконалення вексельного законодавства з метою максимального розкриття стабілізаційних властивостей векселя, завдяки яким він став першокласним фінансовим інструментом ринкової економіки. У фундаментальних працях українських вчених (М.Т. Білухи, А.М. Герасимовича, В.П. Завгороднього, В.В. Сопко, В.О. Шевчука та інших) проблеми обліку, аналізу та контролю вексельних операцій досліджуються як складова близьких їм за змістом розрахункових операцій суб'єктів господарської діяльності.

В результаті аналізу, виявлено, що в Україні, на жаль, склалася досить несприятлива ситуація щодо розвитку вексельного обігу, що обумовлена багатьма чинниками, серед яких: низька платоспроможність більшості підприємств; недостатній розвиток нормативно-правового поля; недостатній розвиток діяльності фінансово-кредитних інститутів; дефіцит публічної інформації про емітентів векселів, що зумовлює правопорушення у сфері вексельного обігу, зокрема обіг дружніх та бронзових векселів.

Згідно з основним принципом бухгалтерського обліку превалювання сутності над формою інформація повинна обліковуватись відповідно до її сутності, а не лише виходячи з юридичної форми. Але цьому принципу заперечує використання значної кількості синтетичних рахунків для обліку векселів, що призводить до неекономічності їх обліку. Так, за формою векселі є в іноземній та національній валюті, а за сутністю їх розподіляють на видані та отримані, і одночасно на короткострокові та довгострокові.

Дивлячись на те, що рахунок 182 «Довгострокові векселі одержанні» в чинному Плані рахунків наведений без визначення виду валюти, у якій вексель може бути отриманий підприємством, варто було б зауважити про застосування такого методу до інших рахунків. Тобто облік векселів більш економічно вести за такими рахунками, як «Короткострокові векселі видані», «Довгострокові векселі видані», «Короткострокові векселі одержані», «Довгострокові векселі одержані». Якщо є необхідність обліку векселів за їх валютою, то це можна забезпечити шляхом ведення аналітичного обліку за всіма векселями, який ведеться у книзі № К-17. Цей реєстр аналітичного обліку забезпечує облік відповідних рахунків за їх дебетом і кредитом у сумовому виразі.

На нашу думку, підвищенню рівня аналітичності даних, отриманих в системі внутрішнього контролю вексельних розрахунків по зобов'язанням, сприяє використання відомості, що надасть можливість здійснювати ефективний оперативний контроль стосовно вексельних операцій на підприємстві.

Відомість обліку векселів отриманих повинна містити в собі такі графи: «дата отримання векселя», «дата погашення», «векселедавець», «сума векселя», «відмітка про оплату», «відсоток за векселем», «відмітка про оплату». Зазначену відомість можна застосовувати для обліку виданих векселів, замінивши графу «дата отримання» на «дата видачі», а графу «векселедавець» на «векселеотримувач».

Таким чином, система обліку вексельних розрахунків визначає ефективність подальшого функціонування підприємства. У зв'язку з цим для вирішення питань, що стоять перед системою обліку операцій з використанням векселів, і стабілізації економічної ситуації підприємств України в умовах кризи запропоновано систематизувати вексельні рахунки та використовувати зазначену відомість їх оперативного обліку.

Вважаємо, що заходи, спрямовані на подолання проблем сприятимуть розвитку вексельного ринку, а саме:

- приведенню національного законодавства, що регулює обіг векселів, у відповідність до Женевських вексельних конвенцій 1930 р.;
- гармонізації національного законодавства;
- вдосконаленню нормативної бази НБУ і ДКЦПФР з метою зниження непродуктивних витрат, спрощення та скорочення процедур проведення операцій і збільшення обсягів операцій;
- збільшенню частки організованого фондового ринку України шляхом повернення на нього векселів та організації процедури торгів векселями.